

Úloha 4-30 Aktivační parametry z experimentální rychlostní konstanty

Experimentálním datům o hydrolýze benzensulfonátu v kapalně fázi, naměřeným v teplotním rozmezí 9 až 75°C, vyhovuje rovnice

$$\log k_c = -\frac{7064}{T} - 16,38 \cdot \log T + 59,22$$

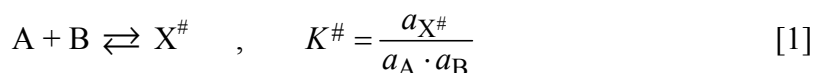
kde k_c je rychlostní konstanta v $\text{mol dm}^{-3} \text{s}^{-1}$, T absolutní teplota v K. Vyjádřete vztahy pro teplotní závislosti aktivačních parametrů $\Delta U^\#$, $\Delta H^\#$, $\Delta S^\#$ a $\Delta C_V^\#$ pro standardní stav složka v ideálním roztoku o koncentraci $c^{\text{st}} = 1 \text{ mol dm}^{-3}$.

$$\left[\Delta U^\# = \Delta H^\# / (\text{kJ (mol X}^\#)^{-1}) = 135231 - 144,5 \cdot T; \Delta S^\# / (\text{J K}^{-1} (\text{mol X}^\#)^{-1}) = 791,65 - 144,5 \cdot \ln T; \right. \\ \left. \Delta C_V^\# = -144,5 \text{ J K}^{-1} (\text{mol X}^\#)^{-1} \right]$$

Řešení:

Teorie aktivovaného komplexu:

Aktivovaný komplex je v rovnováze s výchozími látkami:

Řídící děje - rozpad aktivovaného komplexu. Aktivovaný komplex se rozpadne, když se jedna z vibrací přemění na translaci, tj. zruší se vazba, která drží komplex pohromadě. Frekvence této valenční vibrace je tedy frekvencí rozpadu komplexu ν .

Celková reakční rychlost = rychlost rozpadu aktivovaného komplexu, $X^\# \rightarrow$ produkty, tj. součin jeho aktivity a frekvence rozpadu

$$r = a_{X^\#} \cdot \nu. \quad [2]$$

Limitní hodnota energie vibrace podle ekvipartičního principu: $\epsilon = k_B T$; podle Planckova zákona je energie kvantována po násobcích kvanta $\epsilon = h \nu$.

$$\nu = \frac{k_B T}{h}. \quad [3]$$

$$r = \frac{k_B T}{h} \cdot K^\# \cdot a_A \cdot a_B \quad [4]$$

Porovnání s klasickou kinetickou rovnicí bimolekulární reakce, $r = k \cdot a_A \cdot a_B$ - **Eyringova rovnice**:

$$k = \frac{k_B T}{h} \cdot K^\# \quad [5]$$

kde
$$-R T \ln K^\# = \Delta G^\# = \Delta H^\# - T \Delta S^\# \quad [6]$$

$$k = \frac{k_B T}{h} \cdot \exp\left(\frac{\Delta S^\#}{R}\right) \cdot \exp\left(-\frac{\Delta H^\#}{RT}\right) \quad [7]$$

Konstanta k platí v rovnici

$$\left. \begin{aligned} -\frac{d(c_A / c^{\text{st}})}{d\tau} &= k \cdot \left(\frac{c_A}{c^{\text{st}}}\right)^2 \\ -\frac{dc_A}{d\tau} &= k_c \cdot c_A^2 \end{aligned} \right\} \quad k = k_c \cdot c^{\text{st}}$$

k_c platí v rovnici

Vztah mezi experimentální aktivační energií a aktivační entalpií:

$$\ln k_c = -\frac{7064 \cdot \ln 10}{T} - 16,38 \cdot \ln T + 59,22 \cdot \ln 10$$

$$\frac{d \ln k_c}{dT} = +\frac{7064 \cdot \ln 10}{T^2} - \frac{16,38}{T} = \frac{E^*}{RT^2}$$

Z teorie aktivovaného komplexu: $k = k_c \cdot c^{\text{st}} = \frac{k_B T}{h} \cdot K^\#$ $\rightarrow E^* = RT + \Delta U^\#$

$$\frac{d \ln k}{dT} = \frac{d \ln k_c}{dT} = \frac{1}{T} + \left(\frac{\partial \ln K^\#}{\partial T} \right)_V = \frac{1}{T} + \frac{\Delta U^\#}{RT^2} = \frac{RT + \Delta U^\#}{RT^2}$$

$$\Delta U^\# = E^* - RT = RT^2 \cdot \left(+\frac{7064 \cdot \ln 10}{T^2} - \frac{16,38}{T} \right) - RT = R \cdot 7064 \cdot \ln 10 - 16,38 \cdot RT - RT$$

$$\Delta U^\# / (\text{J (mol X}^\#)^{-1}) = \Delta H^\# = 135231 - 144,5 \cdot T$$

$$\Delta C_V^\# = \left(\frac{\partial \Delta U^\#}{\partial T} \right)_V = -144,5 \text{ J K}^{-1} (\text{mol X}^\#)^{-1}$$

Výpočet $\Delta S^\#$

$$k = k_c \cdot c^{\text{st}} = \frac{k_B T}{h} \cdot \exp\left(\frac{\Delta S^\#}{R}\right) \cdot \exp\left(-\frac{\Delta U^\# + \Delta(pV^\#)}{RT}\right)$$

$$\Delta(pV^\#) = 0 \text{ (reakce je v kapaln  fázi)}$$

$$\ln(k_c \cdot c^{\text{st}}) - \ln\left(\frac{k_B T}{h}\right) = \frac{\Delta S^\#}{R} - \frac{\Delta U^\#}{RT}$$

$$\begin{aligned} \Delta S^\# &= \left(R \cdot \ln(k_c \cdot c^{\text{st}}) - \ln \frac{k_B T}{h} \right) + \frac{\Delta U^\#}{T} = \\ &= R \cdot \left(-\frac{7064 \cdot \ln 10}{T} - 16,38 \cdot \ln T + 59,22 \cdot \ln 10 - \ln \frac{k_B T}{h} - 1 \right) + \frac{135231 - 144,5 \cdot T}{T} = \\ &= \cancel{\frac{135231}{T}} - 136,183 \cdot \ln T + 1133,69 - \underbrace{8,314 \cdot \ln \frac{1,38 \cdot 10^{-23}}{6,625 \cdot 10^{-34}}}_{197,538} - 8,314 \cdot \ln T - 1 + \cancel{\frac{135231}{T}} - 144,5 \end{aligned}$$

$$\Delta S^\# / (\text{J K}^{-1} (\text{mol X}^\#)^{-1}) = 791,65 - 144,497 \cdot \ln T$$